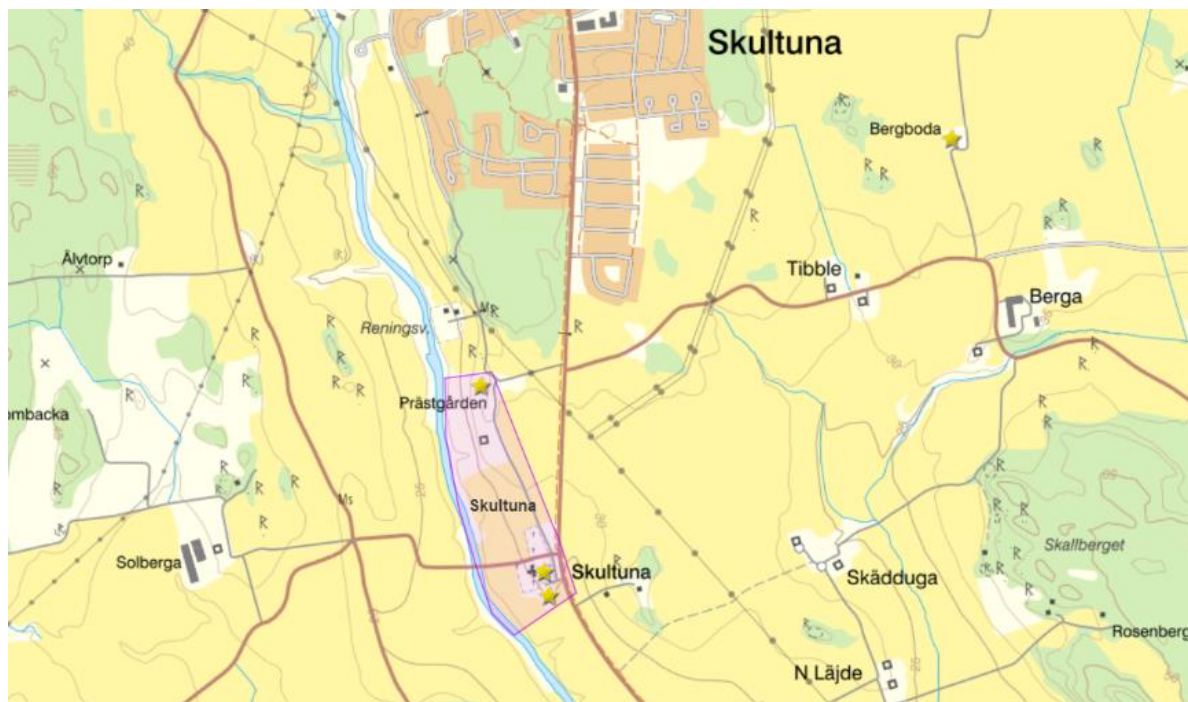

SKULTUNA

OMGIVANDE LANDSKAP/SIKTLINJER

Skultuna kyrka ligger väl synlig i Svartåns dalgång norr om Västerås. Omgivningen består av vidsträckta, bördiga jordbruksmarker. Dalgången från Skultuna mässingsbruk i norr till Skerike kyrka i söder utgör ett riksintresse för kulturmiljövården, Svartåns dalgång med Skultuna bruk [U 19] (Skerike och Skultuna sn).

VÄGNÄT/STIGAR/VATTENDRAG

Den stora landsvägen som passerar utanför kyrkan har en lång kontinuitet. Den var väl etablerad redan på 1700-talet och följer i stora delar Svartån. Vägen passerade tidigare prästgården norr om kyrkan och sedan vidare till Skultuna. Idag är vägen igenbommad och en ny väg löper öster om Prästberget. En fackverksbro från 1900-talets början finns över Svartån vid kyrkan.

KYRKAN, DESS PLACERING OCH BYNS UTBREDELSE

Allmänt antas att platsens första kyrka uppfördes i trä på 1100-talet. Då låg kyrkan troligen i en bymiljö. En stenkyrka ersatte träbyggnaden på 1300-talet. Idag ligger kyrkobyggnaden som en solitär i landskapet. Grundandet av Skultuna mässingsbruk på 1600-talet medförde att socknens centrum försköts norrut, en tendens som förstärktes med 1800- och 1900-talens industrialisering. Därför ligger sockenkyrkan avsidet, ca 2 km söder om Skultuna samhälle.

Omgivande bebyggelse består av mindre gårdar spridda längs med Svartån och Västeråsvägen. Prästgården ligger norr om kyrkan. Direkt söder om kyrkan ligger den före detta klockargården från 1837.

GRÖNSTRUKTUR

Kyrkogården består av tre klart urskiljbara delar: den äldsta närmast runt kyrkan, den norra tillkommen vid utvidgning 1884 och den västra anlagd 1925 i sluttningen mot Svartån. Åkrar omgärdar kyrkbyn. Klockaregården är omgiven av syrenhäck med kluvna stenar och järnrör. Dess entré markeras av två kastanjer.

BEBYGGELSE

Ett fattighus från 1775 låg vid kyrkan öster om vägen. Byggnaden ersatte en äldre fattigstuga på platsen. Ytterligare ett fattighus låg längs vägen mot Slagårda. Komministerbostaden låg tidigare i Bergboda, ca 2 km nordöst om kyrkan.

Kyrkvallens övriga bebyggelse revs under 1900-talet. Ett tidigare sockenmagasin har flyttats till gården Hagaberg och ett av kyrkstellarna till Vallby friluftsmuseum i Västerås.

	<i>Byggnadstyp</i>	<i>Årtal</i>	<i>Kommentar</i>
Ja	Kyrkan	1300-tal	
Ja	Prästgård	1859	Privat ägo
Ja	Sockenstuga	1837	Se klockargård
Ja	Klockargård	1837	Tidigare använd som sockenstuga, idag i privat ägo
	Fattigstuga		
	Skolhus		
	Tiondebod		
	Sockenmagasin		
	Kyrkstall		
Ja	Övrig företeelse av vikt	Ej utrett	Komministerbostad, idag provat

TIDSPERIOD OCH VÄRDERING

	Äldre medeltid till 1350		1 Betydande värde som helhet
	Yngre medeltid 1350–1550	o	2 Betydande värde i delar
o	1550–1760		3 Få betydande värden
	1760–1860		
	1860–1920		
	1920–2000		
	Blandad tidsperiod		

UTMÄRKANDE KARAKTÄRSDRAG

Kyrkan och klockarbostaden utgör en solitär i landskapet. Kyrkogården är synlig på håll med högvuxna träd och grönska.

ANVÄNDNING IDAG

Kyrklig verksamhet, privata bostäder

ATT TÄNKA PÅ

Skultuna kyrka ingår i riksintresse för kulturmiljövården U19 Svartåns dalgång med Skultuna bruk.

Fornminnen är skyddade enligt 2:e kapitlet Kulturmiljölagen.

Kyrkobyggnaden, kyrkotomten, de kyrkliga inventarierna och begravningsplatsen skyddas genom 4:e kapitlet kulturmiljölagen.

Miljöbalkens generella biotopskydd gäller för odlingsrösen, stenmurar, åkerholmar, alléer (även enkelradig), småvatten och våtmarker, källor samt pilevallar (hamlade träd på rad).

Delar av marken inom området kan regleras av detaljplan enligt plan- och bygglagen.

VIDARE UNDERSÖKNINGAR

När avslutades komministertjänsten? När är nuvarande mangårdsbyggnad uppförd på komministergården?

KÄLLOR

Kyrkokaraktärisering Skultuna kyrka 2004–2005, Västerås stift

Västeråsbygden: ett program för kulturminnesvård. D. 1, Sockenvis beskrivning över kulturminnen. (1987). Västerås: Kulturnämnden

Grau, Olof, Olof Graus beskrifning öfver Wästmanland, [Ny uppl.], Wästmanlands allehandas redaktion, Västerås, 1904

Ström, Krister (red.), *Tidernas kyrkplatser: 12 miljöer i Västmanlands län*, Västmanlands läns museum, Västerås, 1998

Fornlämningsregistret, www.raa.se 2021-11-08

Lantmäteriet, äldre kartmaterial, www.lantmateriet.se 2021-11-08

Vy mot söder.

Vy längs väg mot norr.

Före detta prästgård norr om kyrkan.

Före detta klockargård/sockenstuga.

Norra delen av kyrkogården.

Väg mot Lillhärad.

Äldre landsväg norrut mit före detta prästgård och Skultuna.